

Lječilišni aspekt zdravstvenog turizma u Republici Hrvatskoj

Health aspect of medical tourism in Croatia

^{1,2} Marina Gregorić, Teuta Musliu

¹ Međimursko veleučilište u Čakovcu, Bana Josipa Jelačića 22a, Čakovec

² studentica Međimorskog veleučilišta u Čakovcu

e-mail: ¹ mgregoric5@gmail.com, ² teutamusliu@gmail.com

Sažetak: *Turizam u Hrvatskoj jedna je od glavnih okosnica gospodarstva, dok je sam zdravstveni turizam jedan od najstarijih oblika specifičnog turizma ikad razvijenog i seže daleko u povijest, preko 2000 godina. Često dolazi do nerazlikovanja pojmova zdravstvenog i lječilišnog turizma, iako su to dva različita pojma. Lječilišni turizam jedna je od grana zdravstvenog turizma; radi se o vrsti turizma koji je vrlo razgranat i obuhvaća raznolike aktivnosti vezane uz zdravlje. Obuhvaća i uslugu u cijelosti – aktivan odmor, zdravu hranu te poboljšanje osobnog zdravlja. Uz sebe veže i niz pratećih djelatnosti.*

Hrvatska je zemlja bogata prirodnim ljekovitim činiteljima, prirodnim bogatstvima i ekološkim mogućnostima, kako u kontinentalnom dijelu tako i na priobalju te na taj način direktno pogoduje razvoju zdravstvenog turizma i svih njegovih grana, ali se u cjelokupnoj ponudi još uvijek ne vide željeni rezultati i uz sve te prednosti još uvijek zaostaje za susjednim zemljama.

O kvalitetnom zdravstvenom turizmu moći ćemo govoriti tek kad se dosegne razina zemalja u susjedstvu i shvati da je to grana turizma u čiji se razvoj mora početi ozbiljno ulagati i koja otvara mogućnost cjelogodišnje sezone, a ne samo one u ljetnim mjesecima, kao i mogućnost širenja turizma na cijelu zemlju. Uz blizinu emitivnih tržišta, prometnu povezanost, dobar marketing i kapitalne investicije, Hrvatska bi se mogla popeti među prve tri vodeće zemlje lječilišnog turizma. Uz liječnike, takvim planovima i investicijama trebali bi upravljati i ekonomisti koji mogu uz očuvanje zdravlja, obuhvatiti i turističku ponudu za koju su današnji turisti spremni platiti više.

Ključne riječi: lječilišta, lječilišni turizam, prirodni ljekoviti činitelji, toplice, zdravstveni turizam

Abstract: *Tourism in Croatia is the backbone of its economy, while health tourism is one of the oldest specific forms of tourism ever developed and its beginning dates over 2000 years back in history. Health and medical tourism are often mixed even though they are two different terms. Health tourism is one branch of medical tourism, and is also much branched and includes many health activities. It covers a complete service - active vacation, health food and improvement of personal health. It also includes a whole kind of supporting activities.*

Croatia is a country rich in natural therapeutic factors, natural resources and ecological opportunities, both in continental and coastal areas. That is how it directly favors the development of health tourism and all of its branches but it still does not manage to show desired results in its entire offer and, with all of its advantages, still lags behind its neighboring countries.

We will be able to talk about high quality health tourism once we reach the development level of neighboring countries and once we realize it is a tourism branch whose developments requires serious investments and whose season could last not only through summer months but throughout the whole year and throughout the whole country's territory. With the proximity of source markets, transport connections, good marketing and capital investments, Croatia could become one of the first three leading countries in health tourism. This kind of planning and investment should be, along with doctors, managed by economists who can cover the offer for which today's tourists are willing to pay more, with preserving the health aspects.

Key words: *health resorts, health tourism, natural therapeutic factors, spas, medical tourism.*

1. Uvod

Zdravstveni turizam može se definirati kao putovanje osobe izvan svog mjesta boravka kako bi se dobila najbolja zdravstvena usluga. Zdravstveni turizam današnjice je najbrže rastuća grana turizma s najviše potencijala ekspanzije i kvalitete. Kombinacija zdravstvene usluge i turizma relativno je novi tip turizma koji obećava veliki porast. Na rast zdravstvenog turizma utječe i sve brža privatizacija zdravstvenog sustava u svijetu što dovodi do veće

konkurencije, a samim time i jeftinijih, kvalitetnijih i dostupnijih usluga. Upravo je Hrvatska zemlja s niskim cijenama zdravstvenih usluga te je vrlo atraktivna turistička destinacija s prirodnim ljepotama i prirodnim ljekovitim čimbenicima koji datiraju već tisućljećima.

Nerazlikovanje pojmova zdravstvenog i lječilišnog turizma vrlo je česta pojava iako su to dva različita pojma. Lječilišni turizam je jedna od grana zdravstvenog turizma. Korisnici zdravstvenog turizma osobe su dobrog zdravlja i u toplice odlaze na vrstu relaksacije, obrane od stresa, ali i preventivno, dok su korisnici lječilišnog turizma osobe koje su bolesne i odlaze na liječenje i terapije u specijalne bolnice, lječilišta ili toplice ali pod stručnim nadzorom. Lječilišni aspekt ima sve važniju ulogu u zdravstvenom turizmu što je prepoznato i od samih stručnjaka, ali zahtjeva velika ulaganja u postojeću infrastrukturu za što je teško naći investitore. Lječilišni turizam je grana koja ima vrlo važnu ulogu kroz cijelu godinu i nije vezana uz samu sezonalnost te je bitan faktor uključivanja samih stručnjaka kako bi se na moderan i kvalitetan način napravio iskorak u tom obliku turizma. Sam zdravstveni turizam zaslužuje posebno mjesto u hrvatskom turizmu jer na našim prostorima postoji veliko bogatstvo prirodnih činitelja, kao i duge tradicije nekih lječilišnih centara kao što su oni u Opatiji, Crikvenici, Varaždinskim Toplicama, Daruvarskim toplicama, Stubičkim Toplicama i ostalim lječilišnim mjestima.

Ulaganjem u kvalitetu zdravstvene usluge, u kvalitetno zdravstveno i turističko obrazovanje i u samu obnovu i infrastrukturu kako bi se usluga i ponuda podigle na viši nivo, a zadržavajući relativno niske cijene, za razliku od cijena zdravstvenih usluga u Europskoj Uniji, postali bismo konkurentni na turističkom tržištu, kako na međunarodnom tako i na domaćem.

U radu su korištene kombinacije nekoliko znanstvenih metoda sljedećih struktura: metoda deskripcije, povijesna metoda, kvantitativna metoda za potrebe statističkog istraživanja i kvalitativna metoda prikazana kroz dubinski intervju. Izvori podataka su primarni i sekundarni. Primarni se odnose na prikupljanje podataka od lječilišta i specijalnih bolnica te dubinskog intervjua s gđom Silvom Potrebićom, a sekundarni se odnose na analizu i obradu već prikupljenih i obrađenih podataka. Cilj rada je pružiti pregled stanja lječilišnog turizma u Republici Hrvatskoj.

2. Stanje lječilišnog turizma u Hrvatskoj

Hrvatska, kao zemlja u kojoj je turizam najvažnija gospodarska grana i sama njezina mogućnost razvoja u turističkom smislu, posjeduje sve prirodne blagodati koje su potrebne za

razvoj zdravstvenog turizma. Uz prirodne blagodati, koje čine more, obala, plaže i baština, Hrvatska je bogata i prirodnim ljekovitim činiteljima koje čine: morski, toplički i klimatski (Geić, 2007.).

2.1. Unaprjeđenje lječilišnog turizma

Zdravstveni turizam na svjetskoj razini raste između 15% i 20%, što ga svrstava u najbrže rastuću granu turizma, dok u Hrvatskoj zdravstveni turizam donosi prihod od 300 milijuna eura, bez pratećih usluga, što čini manje od tri posto ukupnog prihoda u turizmu u 2013. godini (Poslovni dnevnik. <http://www.poslovni.hr/hrvatska/hrvatska-obiluje-neogranicenim-resursima-za-daljnji-rast-zdravstvenog-turizma-291936>). Procjene i tendencije rasta zdravstvenog turizma su za kratko buduće razdoblje i preko milijardu eura što bi istu moglo učiniti i vrlo konkurentnom na svjetskom tržištu (Milas, 2015.).

Turizam je najunosnija djelatnost u Hrvatskoj, ali Hrvatska se bori sa svojim najvećim problemom, a to je kratka sezona koja efektivno traje nekoliko mjeseci u godini. Zdravstveni turizam sa svojim granama je rješenje koje će tu kratku sezonu pretvoriti u dugu, kroz svih 365 dana u godini u tri glavna lječilišta i 15 specijalnih bolnica i toplica (Ministarstvo zdravlja, 2015.).

Trenutno je u Strategiji razvoja hrvatskog turizma do 2020. godine zdravstveni turizam tek na trećem mjestu, ali sagledavajući cijelu sliku ta grana turizma bi se trebala nalaziti na visokom prvom mjestu (Strategija razvoja turizma Republike Hrvatske do 2020, 2013.).

Kako bi se sezona produžila potrebno je poraditi i na visokim standardima kvalitete usluge, stručnom i obrazovanom kadru, ulaganju u kvalitetnu opremu i smještajne jedinice, proširenju dodatnih usluga, promjenama postojećih Zakona i smanjenju administracije za potrebnom dokumentacijom.

Prirodne i povijesne atrakcije nisu same po sebi dovoljne da bi se turizam razvio u cijelosti, već su za to potrebne suvremeno opremljene smještajne jedinice, centri i parkovi, dobro osmišljene turističke atrakcije, kao i dobro planirane različite vrste i podvrste turizma.

Naravno, kako bi produženje sezone i razvoj zdravstvenog turizma procvao treba jasno definirati ključne parametre razvoja zdravstvenog turizma, a to je da se investitorima iz stranih zemalja, ali i naših, smanji do minimuma potrebna administracija za dobivanje raznih dozvola, a do čega ne može doći bez usklađivanja postojećih zakona pa i po potrebi donošenja novih i brisanja starih zakona, a sve u cilju što kvalitetnije mogućnosti pružanja usluga u zdravstvenom sektoru. Hrvatska se prvenstveno mora otvoriti prema stranom kapitalu i mogućnosti njihovog investiranja u naš turizam.

Prema trenutnim pokazateljima zdravstveni turizam najrazvijeniji je u kontinentalnom dijelu Hrvatske gdje prevladavaju toplice i lječilišta s dugogodišnjom tradicijom. Toplice i lječilišta možemo nazvati temeljem zdravstvenog turizma iz kojeg se razvio i sam lječilišni turizam, ali zbog svojeg neodržavanja, manjka angažiranosti i neulaganja postali su sporedni čimbenici zbog kojih turisti posjećuju našu zemlju.

2.2. Upravljanje kvalitetom i ljudskim potencijalima u zdravstvenom turizmu

Potencijal rasta zdravstvenog turizma je i potencijal rasta zaposlenosti u zdravstvenom turizmu. Prema sadašnjim procjenama zaposlenih u zdravstvenom turizmu je oko 10.000 osoba (Poslovni dnevnik. <http://www.poslovni.hr/hrvatska/hrvatska-obiluje-neogranicenim-resursima-za-daljnji-rast-zdravstvenog-turizma-291936>). Ulaganje u kvalitetan zdravstveni kadar je polazište svake zdravstvene organizacije, a o njima ujedno ovisi i tržišna i konkurentna pozicija. Ljudski potencijali su ključan dio organizacije i izravni sudionici poslovanja. Kako bi se održala kvaliteta ljudskog potencijala potrebno je u svaku organizaciju uvesti cjeloživotno obrazovanje zaposlenika da bi se razvila konstantna zainteresiranost, nove vještine, dodatno znanje i veća produktivnost zaposlenika, koja bi rezultirala dodatnim stimulacijama i većim plaćama kao mogući poticaj.

Među ključne čimbenike zdravstvenog turizma spada stručno osoblje zaposleno u lječilištima, specijalnim bolnicama za medicinsku rehabilitaciju i ostalim toplicama.

Postoje mnogobrojni faktori upravljanja kvalitetom, ali ključni faktori uspjeha su stručnost osoblja, kontinuirano inoviranje proizvoda, kontinuirano osuvremenjivanje opreme, poznavanje potreba svojih gostiju, posebnost – graditi prepoznatljivost kroz određene atrakcije, ambijent i ustaljena kvaliteta (Telišman-Košuta, 2005.).

Planiranje je jako bitan faktor svake organizacije koja se bavi zdravstvenim turizmom i pri tome je bitno imati kvalitetnu strategiju koja će se baviti upravo planiranjem, obrazovanjem i produktivnošću svakog radnika. Potrebno je uvesti i ocjenu kvalitete svakog radnika, što kod nas nije česti slučaj.

Zdravstveni turizam u segmentu stručnosti i obrazovanja kadra mora napraviti još mnogo iskoraka jer prema posljednjim istraživanjima prevladava srednja stručna sprema i u svakoj turističko-zdravstvenoj organizaciji još prevladava nemedicinsko osoblje, a što u realnosti znači da postoji velika pokrivenost administrativnih zaposlenika.

Odnos poslodavca – zaposlenika trebao bi biti na istoj relaciji kao odnos zaposlenika – gosta, tako da bi na obje strane trebalo prevladavati zadovoljstvo u radu kako bi se ostvarili što bolji rezultati.

2.3. Profil korisnika lječilišnog i zdravstvenog turizma

Osobe koje se profiliraju kroz lječilišni turizam su osobe koje žele usporiti, spriječiti ili preventivno djelovati u nizu čimbenika koji direktno ili indirektno utječu na njihovo zdravlje, kao što su umanjivanje bolova, smanjivanje stresa, liječenje niza zdravstvenih stanja, liječenje prirodnim ljekovitim činiteljima, programi fitnesa, oslobađanje od stresa i depresije, liječenje neplodnosti i mnoga ostala stanja. Sve te vrste usluga mogu se kombinirati među sobom, s ostalim uslugama te ostalim oblicima turizma, zato se i ova vrsta turizma može nazvati vrlo kompleksnom. Trenutačni trend na turističkom tržištu je zdravlje, a u tome Hrvatska prednjači pred ostalim zemljama svojim prirodnim bogatstvima, netaknutom prirodom, povoljnom klimom, prirodnim ljekovitim čimbenicima, termalnom voome i ljekoviima blatom.

Struktura gostiju prema plaćanju podijeljena je na goste u lječilištima koji svoju uslugu obavljaju u potpunosti na teret Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje i onih koji to rade djelomično te komercijalne goste koji svoju uslugu plaćaju u potpunosti sami, pa su se i neke toplice prilagodile takvim gostima i u potpunosti su privatizirane (Istarske toplice, Terme Topličica...), a ostala lječilišta svoju ponudu prilagođavaju novim trendovima i postaju zdravstveno turistički centri sa širokim spektrom usluga.

Prema Državnom zavodu za statistiku od ukupnog broja dolazaka turista u 2014. godini je zabilježeno 13.128,416 dolazaka u turističke smještajne objekte, a to je 5,6% više dolazaka u odnosu na 2013. godinu, dok svake godine sve više turista prepoznaje Hrvatsku kao potencijalnu zemlju za zdravstveni turizam. Procjenjuje se da je u 2013. godini bilo oko milijun turista koji su bili direktno i indirektno povezani sa zdravstvenim turizmom, s velikim potencijalom rasta svake godine (Državni zavod za statistiku, 2014./2015.). U sljedećoj tablici može se vidjeti broj dolazaka turista i ostvarenih noćenja u 2013. naspram 2014. godine.

Tablica 1. Broj ukupnih dolazaka turista i ostvarenih noćenja u 2013. i 2014. godini.

LJEČILIŠTA	Dolasci		Noćenja	
------------	---------	--	---------	--

Godina	2013.	2014.	2013.	2014.
Ukupno	30.703	33.712	199.451	220.339

Izvor: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske (2014./2015.).

U Tablici 1 vidi se da je u 2013. godini bilo 30.703 turista direktno povezanih s lječilištima te su ostvarili 199.451 noćenja, dok je u 2014. godini bilo 33.712 turista koji su ostvarili 220.339 noćenja. U 2014. godini ostvareno je 3.009 ili 9.1% dolazaka više naspram 2013. godine, a noćenja je bilo više 20.888 ili 9%. U 2014. godini vidi se blagi porast, a tendencija rasta će se vjerojatno ostvariti i u 2015. godini.

Turisti koji ostvaruju svoje boravke u zdravstvenom turizmu najčešće svoje boravke organiziraju na dva načina a to su:

- poliklinički oblik – pružanje usluga u zdravstvenim ustanovama, smještaj u ugostiteljsko turističkim objektima
- stacionarni oblik – direktno obavljanje usluga i organizacija smještaja u zdravstvenim ustanovama.

U lječilištima i specijalnim bolnicama danas se najčešće liječe osobe starije životne dobi, zatim slijede osobe srednje životne dobi, tretmani namijenjeni ženama, a u novije vrijeme i poslovnim ljudima kojima su prilagođeni točno određeni tretmani kao što su anti-stres terapije.

2.4. Ekonomski učinci razvoja zdravstvenog turizma

Turistička potrošnja je osnova svih ekonomskih učinaka turizma, jer bez njezina postojanja, ne bi postojao niti jedan daljnji ekonomski učinak. Turistički proizvodi i usluge su međusobno komplementarni, a ne konkurentni i pri tome se potvrđuje teza da je većina oblika turizma međusobno povezana. Potrošnja turista odvija se najčešće u tri faze: prije početka putovanja, u mjestu stalnog boravka, na putovanju i u turističkoj destinaciji.

Zdravstveni turizam ima najveće mogućnosti razvoja. U kvalitetno vođenom i održavanom sustavu, osoba upućena u lječilište, toplice ili specijalnu bolnicu ostvaruje duži boravak radi ostvarivanja lječilišnog ili preventivnog tretmana u cijelosti.

U ovoj vrsti turizma, turistička potražnja ne ostvaruje veće promjene ili oscilacije jer je kvalitetnija i bolja iskorištenost smještaja i usluga. Potražnja je manje elastična jer se radi o

segmentu čovjekovog zdravlja. Slabije je izraženo sezonsko zapošljavanje jer su lječilišta otvorena cijelu godinu i zahtijevaju stalnost u zapošljavanju stručnog kadra, a ponuda i usluge se kombiniraju s drugim vrstama turizma (Kesar, 2012./2013.).

U zdravstvenom turizmu treba se osigurati mogućnost dugoročnog ulaganja kako bi se sama kvaliteta usluge podigla na viši nivo i time ostvarila veća turistička potražnja.

3. Rezultati kvantitativnog i kvalitativnog istraživanja

3.1. Usporedba statističkih pokazatelja specijalnih bolnica za medicinsku rehabilitaciju Varaždinske i Daruvarske toplice kroz provedeno kvantitativno istraživanje

Rezultati kvantitativnog istraživanja u radu odnose se na usporedbu direktno dobivenih statističkih podataka specijalnih bolnica za medicinsku rehabilitaciju Varaždinske Toplice i Daruvarske toplice, dok su za ostale toplice i lječilišta u Hrvatskoj zatraženi podaci, ali nisu dobiveni. Dobiveni statistički podaci specijalnih bolnica kroz kvantitativno istraživanje usporedit će se u mjeri u kojoj je to moguće, s obzirom na to da se radi o različitim podacima.

Iz dobivenih statističkih podataka potvrđuje se da su Varaždinske Toplice najveće toplice u Republici Hrvatskoj. Ukupan broj zaposlenih u Varaždinskim Toplicama 2013. godine je bio 702 osobe, dok je u Daruvarskim toplicama u tom istom razdoblju bilo zaposleno 246 osoba, što čini razliku od 456 zaposlenih.

Popunjeni broj postelja također je u većem obimu u Specijalnoj bolnici za medicinsku rehabilitaciju Varaždinske Toplice. U 2013. godini u Varaždinskim Toplicama taj broj iznosi 548 postelja, dok je u Daruvarskim toplicama znatno niži i iznosi 117 postelja. U 2014. godini u Varaždinskim Toplicama taj broj se penje na 577 popunjenih postelja, dok u Daruvarskim toplicama pada i iznosi 100 popunjenih postelja.

Ostvarena noćenja u Varaždinskim Toplicama, samo u hotelu „Minerva“ u 2013. godini iznose 62.860 noćenja, dok se ukupnim brojem u cijeloj Specijalnoj bolnici za medicinsku rehabilitaciju Varaždinske Toplice ne raspolaže. U Daruvarskim toplicama za cijelu bolnicu u 2013. godini, taj broj iznosi 76.720 noćenja. U 2014. godini broj noćenja u hotelu „Minerva“ iznosi 66.545 gdje se vidi porast naspram prethodne godine, dok u Daruvarskim toplicama taj broj je u malom minusu naspram prethodne godine i iznosi 76.311 noćenja. Razlika između tih bolnica u 2014. godini kreće za 9.766 noćenja u korist Daruvarskih toplica, ali se mora

uzeti u obzir da se kod Varaždinskih Toplica raspolaže samo s podacima za jedan objekt, dok ih u cijelim toplicama ima 5.

3.2. Dubinski intervju u svrhu kvalitativnog istraživanja

U svrhu kvalitativnog istraživanja ovog rada istražene su mogućnosti, kvalitete i napredak razvoja lječilišnog turizma u svojstvu zdravstvenog turizma te je prilikom toga obavljen dubinski intervju s gđom Silvom Potrebicom dr. med., spec. fizijatar – reumatolog iz Specijalne bolnice za medicinsku rehabilitaciju Varaždinske Toplice, trenutnom zamjenicom sanacijskog upravitelja, koja je u nekoliko navrata bila ravnateljica Specijalne bolnice i autorica mnogih stručnih i znanstvenih radova.

Utvrđeno je da je važnost lječilišnog turizma velika i da bi lječilišni turizam kao novi turistički proizvod trebao imati vodeću poziciju s obzirom na potencijal prirodnih činitelja, tradiciju hrvatskih toplica, talasoterapiju, kvalitetu zdravstvenih ustanova i zdravstvenog kadra.

Kroz donesenu Strategiju razvoja zdravstvenog turizma za RH, donesene su i neke zakonske predispozicije i rješenja te je učinjen pomak prema vrednovanju, osuvremenjivanju prirodnih ljekovitih činitelja, ali je praktična primjena ostala na nivou iskustva i tradicije. Za daljnji razvoj treba profilirati zdravstveni i medicinski turizam, uskladiti zakonodavstvo, osuvremeniti i opremiti dosadašnje lokalitete, educirati i motivirati sadašnje turističke i zdravstvene stručnjake.

Prema riječima gđe Potrebece, sve toplice su u sličnoj poziciji. Zdravstveni turizam se odvija u zdravstvenim ustanovama, lječilištima ili specijalnim bolnicama. Većina kapaciteta je u ugovornom odnosu s HZZO-m, ostatak kreveta od oko 2.400 je na „slobodnom“ tržištu. Specijalne bolnice koje su uložile u smještajne kapacitete, osobito one na moru su u povoljnijoj poziciji i postižu više cijene na tržištu.

Vizija Varaždinskih toplica je postati jedna od vodećih destinacija zdravstvenog turizma u srednjoj Europi, te izgradnjom Rehabilitacijske klinike koja je u tijeku, postati lider medicinskog turizma u području rehabilitacije, a izgradnjom Wellness hotela i revitalizacijom dosadašnjih objekata upotpuniti kompletni doživljaj što bi trebalo u potpunosti biti izgrađeno unutar 6 do 8 godina. Očekuju se pacijenti iz HZZO-a, privatni pacijenti iz Hrvatske, iz okruženja, ali i iz europskih i izvaneuropskih zemalja koji bi se privukli kvalitetom i povoljnijim cijenama nego u njihovim zemljama.

Sadašnji zakoni dopuštaju da se specijalne bolnice bave turizmom, a time i ugostiteljstvom, ali nema političke volje za njihovim razdvajanjem. Osobno mišljenje gđe Potrebice je da bez odvajanja bolničkog i turističkog dijela nema pravog razvoja pogotovo uz veliku konkurenciju drugih zemalja za kojima mi zaostajemo. U Hrvatskoj se u budućnosti za rast zdravstvenog turizma može računati na našu kvalitetu, prirodne resurse i povoljniju cijenu, ali i educirani stručni kadar koji je trenutno nedovoljno motiviran i plaćen.

4. Zaključak

Lječilišni turizam i lječilišta su okosnica razvoja zdravstvenog turizma koji je u Republici Hrvatskoj još u svojim povojima s vrlo visokom tendencijom rasta, ali se njime još uvijek ne upravlja na pravi način. Svaka destinacija kreira svoj razlog i motiv dolaska, a pogotovo u kontinentalnom dijelu Hrvatske gdje temelji toplica počivaju na više tisućljeća starim izvorima zdravlja i koji bi trebali postati prioritet našeg turizma, ali su, nažalost, još daleko od toga. Viši rast i veću ekspanziju u zdravstvenom turizmu još uvijek ima wellness turizam koji se može smjestiti u svaki bolji hotel širom Hrvatske, dok je važnost lječilišta na dobrom, ali dugom putu da postane vodeća grana zdravstvenog turizma. Lječilišni turizam zahtjeva još jedan niz promjena i ulaganja kako bi preuzeo vodeće mjesto u zdravstvenom turizmu, i iz toga se vidi da lječilišni turizam još nije dovoljno razvijena grana zdravstvenog turizma u Republici Hrvatskoj da bi mogao postati značajan nositelj turističkog razvoja.

Kako bi lječilišni turizam postao vodeća grana zdravstvenog turizma, treba učiniti još mnogo koraka, a prvenstveno u sama infrastrukturna ulaganja u toplice i lječilišta koja se moraju pod hitno modernizirati i svoju ponudu prilagoditi tržištu i trenutačnoj potražnji. Infrastrukturni planovi, koji su u planu i tijekom svoje realizacije, od velike su važnosti za lječilišni turizam, a samoj infrastrukturi mora se prilagoditi i ponuda koju će toplice i lječilišta svrstati među svoje adute kako bi privukle što više stranih turista koji naglasak stavljaju na preventivu i očuvanje svoga zdravlja. Uz sadržaj unutar lječilišta i toplica, koje većinom leže na povijesnim ostacima i sežu duboko u povijest, sam njihov položaj već je okarakteriziran s kvalitetnim popratnim sadržajem u okolini/destinaciji u kojoj se nalaze te je bitno znati to dobro i iskoristiti. Lječilišta i specijalne bolnice okreću se komercijalnim i stranim gostima, polako se privatiziraju kako bi gostima ponudile što bolje i kvalitetnije usluge, na zadovoljstvo samih gostiju, kako domaćih, tako i stranih te se time dokazuje kako lječilišni

turizam u Republici Hrvatskoj zahtijeva još mnogo ulaganja u svoju ponudu i infrastrukturu kako bi postao atraktivan turistima.

Hrvatska je bogata prirodnim resursima u svom priobalnom, otočnom i kontinentalnom dijelu te ju to čini turistički vrlo atraktivnom. Hrvatska također obiluje dugom tradicijom lječilišnih destinacija koje vuku korijene još od prije par tisuća godina, iz Rimskog doba kada je i otkrivena termomineralna voda i ostali prirodni ljekoviti čimbenici važni za ljudsko zdravlje. U Hrvatskoj svake toplice, lječilišta i specijalne bolnice obiluju svojim prirodnim resursima i prirodnim ljekovitim činiteljima te uz njihovu maksimalnu iskoristivost i okretu prema komercijalnim gostima, zdravstveni i lječilišni turizam mogli bi postati vodeća grana turizma i prekretnica u gospodarskom razvoju Republike Hrvatske iz čega se vidi da postoji nedovoljna iskorištenost prirodnih resursa i prirodnih ljekovitih činitelja.

Unaprjeđenje zdravlja i kvaliteta življenja usko su povezani s razvojem toplica i lječilišta koje se također mogu usko mogu povezati i s ostalim granama turizma kao što su sportsko-rekreacijski turizam, ekološki turizam, gastronomski turizam i ostale vrste. Uz grane turizma, razvoj toplica može se povezati i s ostalim gospodarskim djelatnostima kao što su trgovina, promet, ugostiteljstvo, koje se obično svrstavaju u tercijarnu djelatnost, kao što je i sam turizam. Zdravstveni turizam u svijetu je najbrže rastuća grana turizma s godišnjim rastom do 20% dok u Hrvatskoj još jako zaostaje i tek je na 7%, ali uz pravodobnu prepoznatljivost njegovog potencijala, ekspanzija rasta može biti brza i visoka. Uz trenutnu procjenu prihoda od oko 300 milijuna eura samo od zdravstvenih usluga, može se kroz grubu procjenu stručnjaka doći i do jedne milijarde eura prihoda. Također, može se utjecati i na rast same zaposlenosti unutar države, na način da bi se sezonalnost povećala na cjelogodišnju turističku sezonu koju bi dobili kvalitetnim i pravodobnim razvijanjem zdravstvenog i lječilišnog turizma. Činjenica je da zdravstveni i lječilišni turizam imaju pozitivne učinke na gospodarstvo Republike Hrvatske, trenutno u svom malom postotku, ali s velikom tendencijom rasta.

Zaključno se može konstatirati da bi uz blizinu emitivnih tržišta, dobru cestovnu i zračnu povezanost, kvalitetno marketinško djelovanje i kapitalne investicije u lječilišni turizam, Hrvatska mogla biti među prve tri vodeće zemlje lječilišnog turizma što bi bilo od strateškog značenja za hrvatsko gospodarstvo. Prema raspoloživim podacima ustanovljeno je da Hrvatska ima tri glavna lječilišta i 15 specijalnih bolnica i toplica s punim potencijalom za prihvata komercijalnih, domaćih i stranih gostiju.

Hrvatska bi, osim sunca i mora trebala turistima ponuditi i drugu vrstu turističke ponude, a upravo u tome leži budućnost zdravstvenog turizma koji se počeo polako prepoznavati. Kroz

sve ove godine izgrađen je turistički identitet koji počiva samo na osnovnim blagodatima mora dok smo su svi ostali čimbenici zanemareni, a identitet kojem bismo trebali težiti leži upravo u zdravstvenom turizmu. Trebalo bi jasno definirati ciljeve koji se žele postići, profilirati zdravstveni turizam kroz destinacijski menadžment i uložiti u kvalitetniju promociju koja bi Hrvatsku dovela u vodeće zemlje zdravstvenog turizma.

Literatura

1. Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske (2014./2015.). Turizam u 2013/2014. Zagreb, Statistička izvješća.
2. Geić, S. (2007). Organizacija i politika turizma. Split, Sveučilište u Splitu.
3. Kesar, O. (2012/2013). Zdravstveni turizam. Zagreb, Ekonomski fakultet.
4. Milas, Lj. (2015). Potencijali za razvoj zdravstvenog turizma, Sektor za turizam, Hrvatska gospodarska komora. Zadar, Poslovni uzlet 2015.
5. Ministarstvo zdravlja.
http://www.zdravlje.hr/ministarstvo/zdravstvene_ustanove_u_republici_hrvatskoj/specijalne_bolnice (24.05.2015.).
6. Poslovni dnevnik. <http://www.poslovni.hr/hrvatska/hrvatska-obiluje-neogranicenim-resursima-za-daljnji-rast-zdravstvenog-turizma-291936> (29.04.2015).
7. Telišman-Košuta, N. (2005). Konkurentska pozicija zdravstvenog turizma. Zagreb, HGK, Institut za turizam.
8. Vlada Republike Hrvatske (2013). Strategija razvoja turizma Republike Hrvatske do 2020. Zagreb.